

WERELD KINDEREN

50 JONGE MENSEN

DIE HET VERSCHIL MAAKTEN

GOTTMER
Haarlem

Als je ooit het gevoel had dat je iets
niet mocht of kon: dit boek is voor jou.
Onthoud: je kunt het wél!

T. A.

Voor mijn kinderen, Michele en Finley.
Zien hoe jullie jezelf worden is het mooiste
cadeau ooit.

S. W.

Kijk voor meer informatie over de kinder- en jeugdboeken
van de Gottmer Uitgevers Groep
op www.gottmer.nl

© 2020 Nosy Crow Ltd
Tekst © Tom Adams 2020
Illustraties © Sarah Walsh 2020

Oorspronkelijke titel: *YouthQuake – 50 Children and Young People Who Shook the World*

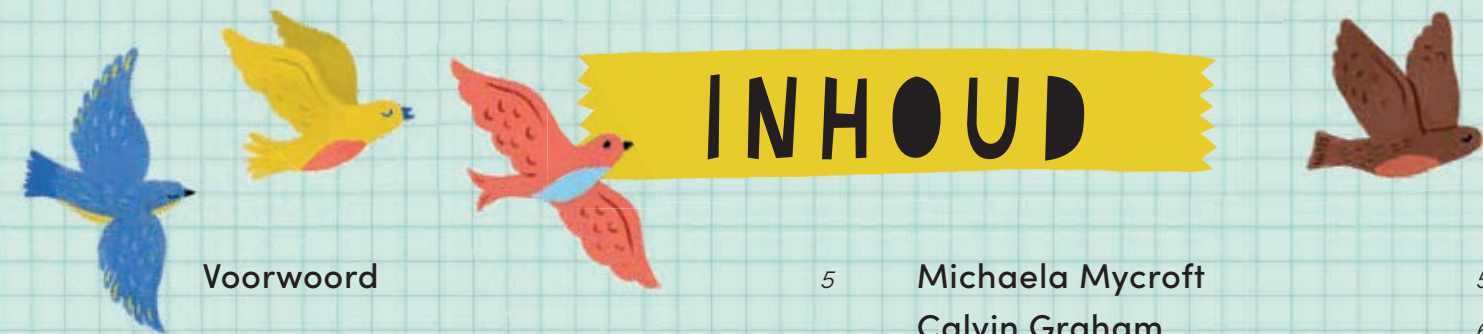
Voor het Nederlandse taalgebied:
© 2020 Uitgeverij J.H. Gottmer / H.J.W. Becht BV,
Postbus 317, 2000 AH Haarlem (e-mail: info@gottmer.nl)
Uitgeverij J.H. Gottmer / H.J.W. Becht BV maakt deel uit
van de Gottmer Uitgevers Groep BV

Vertaling: Leonie Hardeman
Zetwerk: Studio Nico Swanink, Haarlem

ISBN 978 90 257 7327 4
NUR 218

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze
uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar
gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen of op een andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Gedrukt in China

Voorwoord

5

Michaela Mycroft

58-59

Calvin Graham

60-61

Mohamad Al Jounde

62-63

Hannah Taylor

64-65

KNAPPE KOPLOPERS

Greta Thunberg

6-7

William Kamkwamba

8-9

Ruth Lawrence

10-11

Mary Anning

12-13

Ann Makosinski

14-15

Blaise Pascal

16-17

Richard Turere

18-19

Boyan Slat

20-21

Reyhan Jamalova

22-23

Jordan Casey

24-25

CREATIEVE GEESTEN

Stevie Wonder

26-27

Wolfgang Amadeus Mozart

28-29

Emma Watson

30-31

Pablo Picasso

32-33

Björk

34-35

Louis Braille

36-37

Clara Schumann

38-39

Skyler Grey

40-41

Shirley Temple

42-43

Wang Yani

44-45

HOOPVOLLE HELDEN

Anne Frank

46-47

Nkosi Johnson

48-49

Gulwali Passarlay

50-51

Marley Dias

52-53

Malala Yousafzai

54-55

Momčilo Gavrić

56-57

STERKE OVERWINNAARS

Pelé

66-67

Laura Dekker

68-69

Ellie Simmonds

70-71

Jade Hameister

72-73

Sachin Tendulkar

74-75

Red Gerard

76-77

Bethany Hamilton

78-79

Temba Tsheri

80-81

Nadia Comăneci

82-83

Billy Monger

84-85

DAPPERE STRIJDBERS

Pocahontas

86-87

Hector Pieteron

88-89

Samantha Smith

90-91

Claudette Colvin

92-93

Iqbal Masih

94-95

Thandiwe Chama

96-97

Kimmie Weeks

98-99

Mayra Avellar Neves

100-101

Neha Gupta

102-103

Emma González

104-105

Geboorte- en sterfjaar

106-107

Woordenlijst

108-109

Register

110-111

Uitleg bij de hoofdstuktitels

112

**“ALS KINDEREN DE KANS KRIJGEN,
KUNNEN ZE ALTIJD BIJDRAGEN
AAN EEN BETERE WERELD.”**

Thandiwe Chama

VOORWOORD

Een kind zijn betekent nieuwsgierig zijn, enthousiast, impulsief, gretig en onvermoeibaar. Allemaal geweldige eigenschappen. Je ziet de wonderlijke dingen, niet alleen de gewone. Je hebt de verbeeldingskracht om problemen op te lossen en je geeft niet op. En je vertrouwt erop dat jouw daden het verschil kunnen maken. Je wilt het verschil maken.

Als kind geloof je dat je alles kunt. Dat is immers wat je is verteld. En als je gelooft dat je iets kunt, ben je al halverwege. Daardoor kunnen gewone kinderen buitengewone dingen doen. Kijk maar naar de 50 kinderen in dit boek.

Er staan dromers in, vechters, doeners en denkers, stakers en makers. Van over de hele wereld en uit de hele geschiedenis – van wereldberoemde supersterren tot onbekende helden. Ze vroegen niet om toestemming van een volwassene en wachtten niet op instructies of goedkeuring. Soms stuitten ze op weerstand, maar ze gingen toch door. Ze maakten dingen mogelijk. Helemaal zelf.

Sommige kinderen in dit boek moesten moeilijke keuzes maken om te overleven. Andere geloofden zó erg in iets dat niemand hen op andere gedachten kon brengen. Sommige kinderen maakten dingen die nog nooit iemand had gezien of waar nog nooit iemand van had gehoord en nog weer andere kinderen namen de leiding toen niemand anders het deed.

Maar dit zijn niet de enige bijzondere kinderen. Er hadden nóg wel 50 in dit boek kunnen staan. En nog eens 50. En nog eens. Elke dag doen kinderen over de hele wereld allerlei ongelooflijke dingen. Ze zijn niet rijk of beroemd, je ziet ze niet op televisie of internet. Het zijn gewoon normale kinderen die hun normale leven leiden maar ondertussen elke dag iets bijzonders doen: ze maken de wereld een beetje mooier.

Misschien hoor jij daar ook wel bij. Zo ja, wat voor kind ben jij? Ben je dapper, klaar voor een uitdaging? Of ben je creatief, en bedenk je nieuwe oplossingen of nieuwe werelden? Misschien ben je wel ambitieus en wil je per se slagen – of ben je een doorzetter die altijd denkt dat het beter kan.

Wat voor kind je ook bent, vergeet nooit om nieuwsgierig, dapper en jezelf te zijn. Want niemand is te klein om het verschil te maken.

GRETA THUNBERG

Klimaatactivist die de planeet redt

EEN PLANEETPROBLEEM

Greta Thunberg werd in 2003 geboren in Zweden. Net als de meeste Zweedse kinderen leerde ze al jong hoe ze voor het milieu kon zorgen: door het licht uit te doen, te recyclen en een trui aan te trekken in plaats van de verwarming hoger te zetten.

Greta was een onderzoekend meisje en wilde meer weten over de klimaatverandering. Maar wat ze ontdekte, schokte haar: veel wetenschappers geloven dat de wereld warmer wordt door de mens. Via onze fossiele brandstoffen, zoals aardolie en steenkool, stoten we steeds meer broeikasgassen uit, waardoor de temperaturen stijgen. Als we daar niet snel iets aan doen, heeft dat rampzalige gevolgen. De ijskap zal smelten, het zeeniveau stijgen en we zullen regelmatig met overstromingen en droogte te maken krijgen.

Greta kan goed logisch nadenken. Daardoor is ze een kei in problemen oplossen, maar het zorgde er ook voor dat ze in de war raakte toen ze ontdekte dat de wetenschappers allang een oplossing hadden gevonden voor de klimaatverandering: geen broeikasgassen meer uitstoten. Als aardolie en steenkool zo schadelijk zijn voor de aarde, dacht Greta, waarom gebruiken we ze dan nog? Groene energie, zoals wind- en zonne-energie, is een veel beter alternatief.

“JULLIE ZEGGEN DAT JULLIE MEER VAN JE KINDEREN HOUDEN DAN WIE DAN OOK, MAAR TOCH BEROVEN JULLIE ZE VAN HUN TOEKOMST.”

PRATEN MET POLITICI

Greta realiseerde zich dat dingen anders moesten – en snel ook. Ze haalde haar familie over om nog milieubewuster te gaan leven. Ze namen zonnepanelen, kweekten hun eigen groenten, aten minder vlees en kochten een elektrische auto. Maar één familie kon de planeet niet redden. Het hele land moest veranderen. Greta zou politici moeten dwingen om in actie te komen. Maar wat kon een 15-jarige nou doen?

Toen kreeg Greta een idee. Ze ging spijbelen! Ruim 3 weken ging ze niet naar school, maar zat ze in haar eentje voor het Zweedse parlamentsgebouw met een bord waarop stond: SCHOOLSTAKING VOOR HET KLIMAAT. Ze deed flyers uit en praatte met voorbijgangers om uit te leggen wat ze deed. Ze vertelde dat de planeet en de toekomst van jongeren onherstelbaar beschadigd zouden raken als politici de klimaatverandering bleven negeren. Daarmee daagde ze de volwassenen uit om in actie te komen.

Mensen begonnen Greta op te merken. Ze kwam op het nieuws en in tijdschriften en werd gevraagd om op klimaatconferenties te spreken. Ze was heel helder over het probleem – en over de oorzaak: de volwassenen gedroegen zich niet als volwassenen en het werd tijd dat ze dat wel gingen doen. Sommige mensen zeiden dat Greta geen school mocht missen, maar dan vroeg Greta waarom ze op school feiten zou moeten leren als politici de feiten over klimaatverandering negeerden.

“WE KUNNEN DE WERELD NIET REDDEN DOOR VOLGENS DE REGELS TE SPELEN, WANT DE REGELS MOETEN WORDEN VERANDERD. ALLES MOET ANDERS – VANAF VANDAAG.”

Jonge klimaatactivisten doen mee aan Greta's klimaatstaking (boven) en Greta met haar Schoolstaking voor het klimaat-bord (rechts)

ZO MAAKTE ZIJ HET VERSCHIL

Inmiddels is Greta niet meer de enige die staakt. Ze richtte een internationale beweging op, FridaysForFuture, vanwaaruit allerlei kinderen op vrijdag staken – van Australië tot Oeganda en van Brazilië tot Canada. Elke week protesteren ze en eisen ze dat er iets wordt gedaan aan de klimaatverandering. Daarnaast organiseert Greta om de paar maanden nog veel grotere acties waarbij kinderen meelopen in demonstraties en protestmarsen. Op een vrijdag in september 2019 deden maar liefst 4 miljoen mensen in 150 landen mee aan Greta's actie.

Greta heeft allerlei prijzen gewonnen, waaronder de Internationale Kindervredesprijs. Ze was zelfs genomineerd voor een Nobelprijs. Zelf vindt ze het belangrijker om actie te blijven voeren en de druk op rijke landen te vergroten tot ze hun uitstoot drastisch verminderen. En nu er steeds meer kinderen met haar meedoen, lijkt het erop dat een schoolmeisje écht degene kan zijn die onze planeet redt.

GRETA THUNBERG

“IK DOE DIT OMDAT NIEMAND ANDERS IETS DOET. HET IS MIJN MORELE VERANTWOORDELIJKHEID OM TE DOEN WAT IK KAN.”

WILLIAM KAMKWAMBA

Malawische uitvinder die de wind wist te vangen

HONGER

William Kamkwamba werd in 1987 geboren in Malawi. Hij had 6 zussen en zijn ouders waren maisboeren, net als veel mensen in Malawi. Als William niet op de boerderij was om zijn vader te helpen, zat hij op school, waar hij hard werkte, genoot van de lessen en een goede leerling was.

In 2001 kreeg Malawi te kampen met een hongersnood: de mais groeide niet goed en er was niet genoeg eten voor iedereen. Williams familie kon maar één keer per dag eten, dus William en zijn zussen hadden altijd honger. En omdat de familie te weinig mais had om te verkopen, konden ze Williams lesgeld niet meer betalen en moest hij van school.

Een boer in net zo'n maisveld in Malawi als dat van William en zijn vader

William wilde wel blijven leren, dus hij ging naar de bibliotheek om boeken te lezen. Hij vond wetenschap leuk en ontdekte het boek *Using Energy* (Energie gebruiken), dat over natuurkunde ging. Het boek was in het Engels, wat William niet begreep, maar er stonden ook plaatjes in. Daardoor kon William toch uitvogelen waarover het ging.

William raakte gefascineerd door een pagina waarop een windmolen windkracht omzette in energie, zoals elektriciteit voor lampen en waterpompen. William had thuis geen elektriciteit, dus hij maakte een plan om zijn eigen windmolen te bouwen. Zijn moeder verklaarde hem voor gek.

VAN VUILNIS NAAR VERMOGEN

Op de vuilnisbelt vond William een paar dingen die hem handig leken: een grote, oude ventilator van een tractormotor, een kapotte fiets, een fietslampdynamo en heel veel hout.

Na een paar mislukte pogingen en veel hameren en timmeren kreeg Williams windmolen vorm. De tractorventilator prijkte boven op een enorme houten toren en draaide op de wind. Dat draaien zette het fietswiel in beweging, waardoor de dynamo op gang kwam. Die zette alle beweging om in elektriciteit en die elektriciteit liep via draden langs de toren naar Williams huis.

“GELOOF IN JEZELF EN VERTROUW OP JEZELF. WAT ER OOK GEBEURT: GEEF NIET OP.”

WILLIAM KAMKWAMBA

De eerste windvlaag bracht de gloeilampen tot leven die William op de molen had aangesloten. Williams familie had elektriciteit! Er konden 4 lampen en een paar radio's op draaien. Toen de burens ervan hoorden, ontstond er prompt een rij voor zijn huis. Iedereen wilde zijn telefoon opladen!

William bouwde al gauw een tweede windmolen, groter en beter dan de eerste. Dit exemplaar was sterk genoeg om water op te pompen en de mais van zijn vader te besproeien. Al snel hoorden journalisten over de slimme jongen en schreven artikelen over hem. Niet veel later werd William in allerlei landen uitgenodigd om lezingen te geven aan jongeren. Hij was nog nooit buiten zijn dorp geweest en nu reisde hij de wereld rond om mensen te inspireren.

“IK DROOMDE VAN MALAWI, EN VAN ALLE DINGEN DIE JE KUNT BEREIKEN ALS JE DROMEN WORDEN AANGEDREVEN DOOR JE HART.”

Williams ouders, Trywell en Agnes, voor hun door Williams windmolen verlichte huis (boven) en William in 2009 op de Amerikaanse televisie terwijl hij over zijn uitvinding praat

ZO MAAKTE HIJ HET VERSCHIL

Een hogeschool in Amerika bood William een bouwkunde-opleiding aan. Sindsdien beleeft hij het ene hoogtepunt na het andere. William wil het leven op het platteland in Malawi verbeteren en hij heeft geld ingezameld om scholen te bouwen en boeken te kopen. Hij wil ook onderzoeken op welke manieren natuurlijke energie nog meer handig kan zijn. De nieuwe scholen zijn bijvoorbeeld voorzien van zonnepanelen om de hete Malawische zon om te zetten in elektriciteit, zodat scholieren ook na het donker nog kunnen leren. William heeft ook een biomassaconverter geïmplementeerd, een systeem dat koeienmest omzet in gas en kunstmest voor de landbouw. Zo gaat er niets verloren.

Van een vuilniswindmolen tot biomassaconverters: William werkt aan een beter leven voor zijn familie. En voor nog heel veel anderen in Malawi!

RUTH LAWRENCE

Wiskundegenie dat universiteitsrecords brak

EEN REKENWONDER

Ruth Lawrence werd in 1971 geboren in Brighton, Engeland. Haar ouders, Harry en Sylvia, waren allebei computerspecialisten. Als kleuter liet Ruth al zien dat ze een rekenwonder was: als ze de trap op en af klom, telde ze de treden. Haar vader vond dat je het beste kunt leren door dingen zelf uit te dokteren, dus hij stimuleerde Ruth altijd om vragen te stellen en de wereld om haar heen te ontdekken.

Uiteindelijk was Ruth oud genoeg om naar school te gaan. Maar haar vader vond school maar niks – hij had het gevoel dat hij er lang niet zoveel had geleerd als hij had gekund. Volgens hem kwam dat onder andere doordat leren te moeilijk is in een grote klas met kinderen.

Hij wilde niet dat zijn dochter hetzelfde zou overkomen. Daarom stopte hij met werken en gaf hij Ruth vanaf haar 5de zelf les... in een eenpersoonsklas! Ruth was een snelle leerling. Ze had duidelijk aanleg voor wiskunde, maar om haar talent optimaal te benutten, moest ze hard werken. Haar vader vond dat spelen met vriendjes haar af zou leiden. In plaats daarvan speelde Ruth in haar vrije tijd piano of keek ze tv.

DE BESTE VAN DE KLAS

Toen ze 9 was, was Ruth klaar voor haar wiskunde-examen, een grote toets die bijna elk kind in het land moest maken. Het enige verschil was dat de meeste kinderen 16 waren als ze dat deden – 7 jaar ouder dan Ruth! Ze was niet alleen de jongste die de toets maakte, ze haalde ook nog eens een 10.

“GENIET VAN DE SCHOONHEID VAN HET ONDERWERP. MIJN VADER OMRINGDE ME ALTIJD MET WISKUNDE. DAARDOOR VOND IK HET PRACHTIG.”

Ruth gaat voor het eerst naar de universiteit, op een tandem met haar vader, Harry

Later dat jaar deed ze nog een examen, maar nu eentje dat je normaal op je 18de aflegt. Weer haalde ze een 10. Vervolgens maakte ze een toelatingsexamen voor wiskunde aan de Universiteit van Oxford, een van de beste universiteiten ter wereld. Van de 530 studenten die meededen was de 9-jarige Ruth de allerbeste! Het was dus tijd om naar Oxford te verhuizen en verder te studeren. Ze kon daar meer leren dan van haar vader.

“IK WILDE ALTIJD HEEL GRAAG MEER LEREN.”

Omdat Ruth nog zo jong was, verhuisde haar vader met haar mee. Hij ging ook met haar mee de les in. Ze fietsten vaak samen op een tandem van de ene les naar de andere. Ruth werkte heel hard en verbeterde zelfs haar docent een keer. Hij had allerlei moeilijke formules op het schoolbord gekalkt, en terwijl de rest van de groep er wijs uit probeerde te worden, riep Ruth: ‘U hebt een fout gemaakt.’ En dat was ook zo!

RUTH LAWRENCE

Een gebouw van de Universiteit van Oxford

De meeste studenten doen 3 jaar over de universiteit, maar Ruth had er maar 2 nodig. Ze maakte haar laatste examens zo goed dat ze de jongste ooit was die maxima cum laude afstudeerde; ze had zoveel studiepunten dat ze het hoogste niveau 2 keer kon behalen.

ZO MAAKTE ZIJ HET VERSCHIL

Na haar afstuderen ging Ruth natuurkunde studeren en daarna deed ze nog een wiskunde-studie in Oxford. Op haar 19de had ze 3 academische titels en gaf ze andere wiskundigen les op de Harvard-universiteit in Amerika. Haar eigen onderzoek deed ze in haar vrije tijd.

Nog steeds is Ruth een briljante wiskundige. Ze woont in Israël met haar man en 4 kinderen en als ze niet lesgeeft, onderzoekt ze de superingewikkelde wiskundige knopentheorie. Ze leert nog steeds en daagt zichzelf nog altijd uit door vragen te stellen en de wereld om haar heen te ontdekken.